

Agendaformulier B&W-vergadering 24 juni 2025

Portefeuillehouder	Roelof Bleker Agendaletter G		
Onderwerp	Meedoen met proef nieuw stembiljet		
Openbaar	<i>Openbaar: ja, muv bijlagen 3, 4 en 5</i>		
Organisatieonderdeel (cluster of afdeling)	Cluster Dienstverlening	Corsanummer:	2500006164
Schrijver	T. Tempel - Dekens	Casenummer	BV25000080
Urgentie			
Raadsbesluit nodig	Ja		
Raad informeren	Nee		

Mee geadviseerd door	Catharina Broekman (Communicatie), Reinier Kreeft (Clustermanager)
Advies gemeentesecretaris	

Conceptbesluit

1. De raad voor te stellen een besluit te nemen of Enschede al dan niet meedoet met het experiment met een nieuw stembiljet bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Publieksvriendelijke samenvatting

De minister van Binnenlandse Zaken heeft de gemeente Enschede gevraagd om mee te doen met de landelijke proef voor een nieuw stembiljet. De gemeenteraad moet akkoord geven voor deelname van Enschede aan deze proef. Het college vraagt aan de raad om een keuze te maken.

Het nieuwe stembiljet heeft een kleiner formaat en is makkelijker om in te vullen. Het nieuwe stembiljet is beter te gebruiken voor kiezers met een beperking of moeite hebben met taal. Nieuw is dat kiezers twee keuzes maken op het stembiljet; eerst de partij en daarna de kandidaat.

B&W besluit dd.

(In te vullen na de vergadering door loco-gemeentesecretaris)

Inleiding en voorgeschiedenis

Sinds 2012 is het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK in dit voorstel) bezig met de ontwikkeling van een nieuw stembiljet. Het doel is dat er een stembiljet komt dat voor kiezers goed te begrijpen en handzaam is. Het stembiljet dat nu gebruikt wordt om te stemmen is groot en niet makkelijk om te gebruiken. Dit geldt voor kiezers die in de stembokjes grote biljetten moeten uitvouwen, maar ook voor stembureauleden die de stemmen tellen.

Landelijk en in Enschede is er steeds meer aandacht voor de toegankelijkheid van het verkiezingsproces:

- Zo zijn de stemlokalen in Enschede toegankelijk of worden voorzien van drempelhulpen en andere hulpmiddelen zodat een kiezer makkelijk bij een gebouw naar binnen kan.

- Worden stembureauleden getraind om zo goed mogelijk om te gaan met alle verschillende kiezers die in het stemlokaal komen. Ook weten zij welke kiezers ondersteuning mogen krijgen bij het stemmen.
- Is er in Enschede een speciaal ingericht stembureau met hulpmiddelen voor doven, slechthorenden, blinden en slechtzienden.
- Loopt Enschede voorop in begrijpelijke teksten op de kandidatenlijst en op enschede.nl.
- Zijn er nauwe contacten tussen Team Verkiezingen en de Toegankelijkheidscommissie om verkiezingen van iedereen te laten zijn. Elke stem telt!

Het stembiljet blijft hierin achter. De laatste jaren zijn er steeds meer partijen. Dit is niet alleen landelijk, maar ook bij gemeenteraadsverkiezingen, waar in Enschede de laatste keer 18 partijen meededen. Dit maakt dat het stembiljet soms een meter breed is.

De Minister vraagt Enschede om mee te doen aan de proef

De minister van BZK vraagt de gemeente Enschede om mee te doen aan een landelijke proef met een nieuw kleiner stembiljet. De gemeenteraad moet beslissen of gemeente Enschede meedoet aan de landelijke proef. De proef wordt mogelijk gemaakt door de Tijdelijke Experimentenwet Nieuwe Stembiljetten¹. Naast Enschede worden ook andere gemeenten gevraagd om aan de proef mee te doen. Dit zijn de vijf van de vorige keer: Borne, Tynaarlo, Boekel, Alphen aan den Rijn en Midden-Delfland. Deze vijf worden in 2026 aangevuld met: Nijmegen, Meijerijstad en Westland.

Experimenteren met een nieuw stembiljet hoe gaat dat

Het eerste experiment vond plaats in vier kleine gemeenten en een grote gemeente bij de Europese Parlementsverkiezing van 6 juni 2024. De Europese Parlementsverkiezing is uitgebreid geëvalueerd. De minister is hierover positief in haar kamerbrief², maar wil voor een landelijke uitrol bij de gemeenteraadsverkiezingen, het experiment nog een keer herhalen. Daarom worden bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 vijf grote gemeenten aan toegevoegd, zodat meer dan 1 miljoen kiezers stemmen met een nieuw stembiljet. Op de verkiezingsdag vinden verschillende onderzoeken plaats naar het nieuwe stembiljet. Hier worden kiezers, stembureauleden en het projectteam Verkiezingen uitgebreid bij betrokken.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven

Als Enschede meedoet leveren wij landelijk een bijdrage aan het eenvoudiger en toegankelijker maken van het verkiezingsproces.

Argumenten

1.1 Het college laat de raad zelf een keuze maken over de deelname aan de proef

Eén van de verkiezingen waarvoor deelname geldt is de gemeenteraadsverkiezing. Deelname aan de proef met het nieuwe stembiljet heeft namelijk voor- en nadelen, waar de raad een eigen afweging in kan maken. De proef heeft ook gevolgen voor lokale campagnes omdat het nieuwe stembiljet anders werkt.

1.2 Kosten voor de invoering betaalt het ministerie

Als Enschede meedoet met de proef, dan is het financieel gunstig om mee te doen. Kosten die gemaakt worden voor de invoering van het nieuwe stembiljet betaalt het ministerie. De gemaakt kosten worden voornamelijk besteedt aan het drukwerk en de voorlichtingscampagne. In de toekomst is de verwachting dat er minder tellers nodig zijn in de stembureaus en bij de controletellingen door het gemeentelijk stembureau.

Risico's

1.1 Er kunnen meer stemmen ongeldig verklaard worden

Het stemmen met een ander stembiljet is wennen, dus er is een kans dat er meer fouten worden gemaakt met het invullen van het stembiljet. Het risico wordt beheerst door een uitgebreide voorlichtingscampagne voor de verkiezingen. Er komt hulp in het stembureau door een extra stembureaulid die voorlichting geeft over het nieuwe stembiljet. Daarom zijn er extra trainingen voor stembureauleden. Omdat de gemeente de invoer van het nieuwe stembiljet zorgvuldig wil doen, is er bij de Tweede Kamer verkiezing in 2025 geen sprake van invoer van het nieuwe stembiljet.

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0047212/2025-02-12>

² Kamerbrief over evaluatie experiment met nieuw stembiljet bij Europees Parlementsverkiezing 2024 | Kamerstuk | [Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl)

1.2 De Nederlandse Vereniging van Raadsleden is niet gelijk een voorstander van nieuw stembiljet bij gemeenteraadsverkiezingen

De vereniging ondersteunt innovatie bij het verkiezingsproces. Vooral bij landelijke verkiezingen waarbij grote stembiljetten vaak voorkomen, zien zij de voordelen van het nieuwe stembiljet. Bij gemeenteraadsverkiezingen³ maakt de vereniging zich zorgen dat de persoonlijke herkenbaarheid van kandidaten verdwijnt omdat er op het nieuwe stembiljet alleen nog nummers staan en geen namen. Uit onderzoek blijkt dat 90% van de kiezers al buiten het stemhokje een keuze maakt, zie ook argument 1.1, waarbij het nieuwe stembiljet ingezet wordt als middel voor opkomstbevordering.

1.3 Het nieuwe stembiljet is een proef

Als de experimentenwet wordt ingetrokken, dan wordt er weer gestemd met het oude stembiljet.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

De meerkosten worden achteraf vergoed door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Participatie

Als de raad instemt dan start er een grote informatiecampagne bij inwoners. Samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en een externe communicatiepartij worden inwoners geïnformeerd. Ook wordt er vlak voor de verkiezingsdag verschillende proefstemmomenten georganiseerd in Enschede.

Communicatie met direct betrokkenen:

Nadat de gemeenteraad akkoord is, wordt de minister van BZK geïnformeerd over de Enschedese deelname. Dit door het toesturen van het raadsbesluit.

Interne communicatie

- afdeling communicatie wordt geïnformeerd over de taken die komen
- alle betrokken collega's bij cluster Dienstverlening worden geïnformeerd en er komt een kennisbank met informatie over het nieuwe stembiljet.

PR over besluit:

Nee, bij een instemmend raadsbesluit wordt er op [enschede.nl](https://www.enschede.nl) een nieuwsbericht geplaatst.

Persbericht, nee: bij een instemmend raadsbesluit wordt er een persbericht verspreid.

Vervolg

Bij deelname aan het experiment stemmen inwoners met het nieuwe kleine stembiljet. Ruim van tevoren start een communicatiecampagne om kiezers te informeren over het nieuwe stembiljet.

Verder krijgen alle stembureauleden en tellers een instructie hoe zij moeten omgaan met het nieuwe stembiljet.

Bijlage(n)

	Omschrijving	College	Raad	Niet actief publiceren	Geheim
Bijlage 1	Brief minister BZK 2500009554	Ja	Ja	Nee	Nee
Bijlage 2	Informatiebrochure inwoners 2500013549	Ja	Ja	Nee	Nee
Bijlage 3	Voorbeeld stembiljet Enschede 2500013550	Ja	Ja	Ja, alleen intern gebruik	Nee
Bijlage 4	Voorbeeld Kandidatenlijst Enschede 2500013551	Ja	Ja	Ja, alleen intern gebruik	Nee
Bijlage 5	Voorbeeld bijlage stembiljet in stemhokje 2500013552	Ja	Ja	Ja, alleen intern gebruik	Nee
Bijlage 6	Persbericht tekst volgt, wordt bij instemming van de raad verspreid.	nee	Ja	Ja	Nee